

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.38 (3398) ●

● ЧАЦВЕР, 9 КАСТРЫЧНІКА, 2014

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Утульны дом для ўсіх
Калі ў кватэры Таццяны ды Ігара Языковічаў з’явіліся хлопчыкі Саша і Мікіта, іх шматдзетная сям’я стала яшчэ і прыёмнай **Стар. 2**

Помнікі, што грэюць душу
У Мінску пры Педуніверсітэце адкрыты помнік “Настаўніца першая мая” **Стар. 3**

Старэйшы сын Песняра
У Беларусі ўшанавалі памяць пра Данілу Міцкевіча **Стар. 4**

МАЦЯРЫК НАЦЫ

Жыві ў радасці, Бацькаўшчына!

Актывісты беларускіх суполак Малдовы сустрэкаліся з Прэзідэнтам Беларусі ў Кішынёве і падарылі яму сімвалічную карціну мастака Вячаслава Ігнаценкі

Нам, беларусам Малдовы, надоўга запомніцца гэтая падзея — афіцыйны візіт Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у Рэспубліку Малдову. Аналітыкі расцэньваюць візіт як вельмі важны, гістарычны. Нагадаю, раней Аляксандр Лукашэнка быў у Малдове з афіцыйным візітам у верасні 95-га: тады ў Кішынёве афіцыйна адкрылася Пасольства Беларусі.

Сама я мела дачыненне толькі да аднаго з момантаў нядаўняй падзеі. І змагла пераканацца, колькі людзей, лёсаў, эмоцый, чаканняў, спадзяванняў і розных абставінаў сплітаюцца ў клубок, кабнавышэйшымузроўні прайшло такое мерапрыемства. Цалкам натуральна, што для беларускай дыяспары візіт Аляксандра Рыгоравіча Лукашэнкі, асабліва ж магчымасць сустрэцца з ім, былі для ўсіх вялікім гонарам, шчасцем. А для кагосьці і выпрабаваннем. Бо, калі ішла падрыхтоўка да сустрэчы, паўстала і пытанне: хто і што падарыць ад беларусаў Малдовы Прэзідэнту Беларусі?

Варта нагадаць: у беларускай дыяспары Малдовы сёння — цэлы дзясятка афіцыйна зарэгістраваных і

Прэзідэнта Беларусі вітае ветэран Уладзімір Вайцяховіч

дзеючых самастойна, а часта і супольна этнакультурных аб’яднанняў. Два з іх са статусам міжнародных, адно — рэспубліканскае, восем — муніцыпальных. І ўсіх нас яднае жаданне самаадданай, цалкам валанцёрскай, аднак сістэмнай працы і сцвярджаць беларускую прысутнасць за мяжой. У суполках шмат заслужаных і таленавітых людзей, розных узростаў і прафесій. Вось і прыйшлося

рабіць своеасаблівы кастынг сярод беларусаў Малдовы, вызначаючы тых, хто будзе на сустрэчы Прэзідэнта Беларусі з суайчыннікамі.

Трымаць слова перад Прэзідэнтам адным з першых ад імя беларусаў Малдовы ўдастоіўся легендарны чалавек, сапраўдны герой нашага часу Уладзімір Віктаравіч Вайцяховіч — 90-гадовы ветэран Вялікай Айчыннай вайны, удзельнік Парада Перамогі

1945 года, доктар тэхнічных навук, Заслужаны педагог і грамадзянін Рэспублікі Малдовы. З кароткай, вельмі эмацыйнай і яркай прамовай Уладзіміра Віктаравіча да Аляксандра Рыгоравіча асабліва запала мне ў сэрца фраза: “Дзякую за бездакорнае служэнне маёй роднай Беларусі!”

Мне ж як старшыні Беларускага культурнага руху Малдовы выпаў гонар сустракаць

Карціна Вячаслава Ігнаценкі

хлебам-соллю і вітаць на роднай беларускай мове абодвух прэзідэнтаў — Беларусі і Малдовы. Асабліва каштоўным стала для ўсіх нас, што і Аляксандр Рыгоравіч выказаў словы падзякі суродзічам таксама па-беларуску.

За кадрам падзеі, казалі б журналісты, застаўся цікавы факт, якім хачу падзяліцца з чытачамі “Голасу Радзімы”. Гэта Беларускае культурнае руху Малдовы вылучыў ініцыятыву: падарыць ад беларусаў Малдовы Прэзідэнту Беларусі адказаў: “Дзякуй. Гэта — у Палац Незалежнасці”. Дарэчы, у розных СМІ Беларусі прайшла інфармацыя, быццам падарункам Прэзідэнту ад нас было нейкае драўлянае пано, а на самай справе — прыгожы высокамастацкі твор.

Мы вельмі рады, што цяпер карціна “Вясна — лета” будзе знаходзіцца ў Мінску, у новым Палацы Незалежнасці. Гэта шчырае прывітанне ад беларусаў Малдовы і пажаданне ўсяго самага найлепшага роднай Беларусі. Гэта і сімвал нашай бездакорнай веры ў яскравую, светлую будучыню Маці-Радзімы.

Ганна Мазур, старшыня праўлення Беларускага культурнага руху Малдовы

РЭХА ПАДЗЕІ

Маё адкрыццё Якуба Коласа

Хто часта наведвае Бацькаўшчыну, жывучы ў замежжы, той таксама, як і я, можа даведацца тут шмат новага і цікавага

Праграма Другога фестывалю мастацтваў беларусаў свету, у якім я ўдзельнічаю, была насычана рознымі мерапрыемствамі. Газета “Голас Радзімы” пісала і пра творчую сустрэчу паэтаў і празаікаў беларускага замежжа ў Дзяржаўным

літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа, у якой удзельнічалі і сябры Саюза пісьменнікаў Беларусі. Мы мелі магчымасць пачытаць свае творы. Хачу ўдакладніць, што з рэгіёнаў былога СССР нас было тры: я прадстаўляю Украіну, Станіслаў Валодзька — Латвію, Віталь Бартохаў — Крым. З Польшчы былі Міра Лукша, Кацярына Сянкевіч і Віктар Стахвюк.

Мяркую, радкі з коласаўскай

паэмы “Новая зямля” — “Мой родны кут, як ты мне мілы, забыць цябе ня маю сілы...” — жывуць у душах усіх беларусаў. У тым ліку і тых, хто нарадзіўся і вырас у Беларусі, але па волі лёсу апынуўся за яе межамі. Кожны, хто разумее сілу роднай зямлі, роду, народу, ад якой сам становіцца мацнейшым, і ўдалечыні ад Бацькаўшчыны зберагае любоў да роднай мовы, літаратуры, паважае культурныя традыцыі, ведае

гісторыю Бацькаўшчыны. Калі я даведаўся, што пабываю ў ДOME Коласа, быў вельмі ўсцешаны: раней ні разу не пераступаў яго парог. Маё адкрыццё Якуба Коласа пачалося з вітання спадарыні Зінаіды Камароўскай, дырэктара музея. У цёплых словах, звернутых да гасцей, яна перадала і нам сваю асабістую ўлюбёнасць у дзядзьку Якуба, у справу, якой зямлячка Песняра займаецца доўгія гады. → **Стар. 2**

У НУМАР!

Вярнуўся ў бронзе

Помнік Уладзіміру Мулявіну ўстаноўлены на яго радзіме, у Екацярынбурзе

Помнік заснавальніку ансамбля “Песняры” адкрыты 6 кастрычніка ля кінаканцэртнага тэатра “Космас”. Бронзавая, пад чатыры метры скульптура — сумесны праект землякоў Мулявіна і беларусаў. Помнік зроблены калектывам пад кіраўніцтвам скульптара, дацэнта Беларускай акадэміі мастацтваў Сяргея Логвіна.

ПРАСТОРА ДАБРЫНІ

Утульны дом для ўсіх

Калі ў кватэры мінчан Таццяны ды Ігара Языковічаў з'явіліся хлопчыкі Саша і Мікіта, іх шматдзетная сям'я стала яшчэ і прыёмнай

Кацярына Мядзведская

Пераступішы парог дома Языковічаў, я нібы трапіла ў кадры з фільма “Аднойчы дваццаць год таму” рэжысёра Юрыя Ягорава. Памятаеце: Наталля Гундарава ў ролі шматдзетнай маці Надзеі Кругловай праводзіць экскурсію па кватэры для гасцей... Вось і мне паказвалі пакоі дзяўчынак, апартаменты хлопцаў. Усяго ж у пяці пакоях мінскай кватэры жывуць, працуюць, вучацца дзевяць чалавек. Двое бацькоў і сямёра дзяцей: двое з іх далучыліся да сям'і два гады таму, сталі яе неад'емнай часткай.

Таццяна Языковіч, маладая, вельмі сімпатычная жанчына, гаворыць, што змалку ўжо ведала: дзяцей у яе будзе шмат. І адзін за другім нарадзіліся Лія, Ілья, Руфь, Ангеліна і Ева. Кожнага, прызнаецца, чакала як вялікі цуд, кожны для яе — нібы падарунак. І што дзіўна: усе дзеці — сакавіцкія. Малодшая Ева хоць і павінна была з'явіцца на свет у красавіку, ды паспяшлася...

“Бывае, гляжу на дочка: ну прыгажуні ж, адна за другую харашэйшая, — гаворыць Таццяна. — І сын — апора, абаронца. Не ўяўляю нават, як можна было б жыць без кагосьці з іх”. А вырашылі ўзяць на выхаванне яшчэ дваіх хлопчыкаў, бо, з усмешкай кажа яна, “сыну аднаму сярод дзяўчат сумнавата было”. І ўсур'ез дадае: адчувалі яны з мужам, што іх любові і цеплыні хопіць яшчэ на некалькі сэрцаў. Адночы Таццяна з Ігарам прыйшлі ў прытулак Фрунзенскага раёна Мінска, знайшлі

“сваіх” хлопчыкаў: аднаго светленькага (падобнага да асабістых дзяцей) Сашу, другога, маленькага, з вялікім сумам у вачах: Мікіту.

З таго часу ў сям'і Языковічаў стала біцца разам дзевяць сэрцаў. І хоць у перыяд прывыкання бывала ўсякае — усе ж, як кажуць, жывыя людзі — цяпер Таццяна ўпэўнена: “Пяцёра для мяне ўжо мала. І хоць галавой разумею, што дваіх з іх не я нарадзіла, ды сэрцам усё адно іх люблю”.

Саша і Мікіта за два гады цалкам адаптаваліся ў сям'і:

мант можам падаць дакументы на ўсынаўленне, — гаворыць Таццяна. — Ды не ставім на мэце цалкам забраць хлопчыкаў: хочам падарыць ім больш шчаслівае дзяцінства, растлумачыць, чаму апынуліся яны ў цяжкім становішчы, загаіць іх душэўныя раны...”

Малодшаму Мікіту цяпер пяць гадоў, Таццяна называе яго найнакш як: шчасце нашае, залатое дзіця, цуда дзіўнае... Жанчына пісала нават лісты яго сапраўднай маці, якая цяпер у турме, з падзякай за сына. Перапісваецца з ёй і Мікіта. З роднай прабабуляй часта бачыцца. А тая рада, што ўнук трапіў у сям'ю і дзякуе Языковічам: “Сэрца цяпер спакойнае за Мікітку, яму з вамі лепей будзе”. Калі хлопчык жыў у прытулку, восем разоў за год у бальніцы ляжаў, а ў Таццяны з Ігарам за два гады ніводнага разу не хварэў. Цяпер маці кажа пра сына так: “Мікіта падрос, узмужнеў, прыгожы стаў. Многія гавораць, што на мяне падобны...”

А вось другім хлопчыкам, Сашам, ніхто з яго родных не цікавіцца. Хоць Ігар Языковіч некалькі разоў на год ездзіць да яго бацькоў, бабулі, расказвае пра іх нашчадка: як вучыцца ў школе, што займаецца музыкой, спявае ў філармоніі... Увогуле з Сашам было больш складана. У свае восем гадоў, а цяпер яму 10, ён патрабаваў пастаяннай увагі, хадзіў за маці як цень. Увага, пяшчота, клопат зрабілі сваю справу: хлопчык стаў больш упэўненым, моцным. “Усё ў яго

У гэтай мінскай сям'і і прыёмныя дзеці — як родныя

атрымліваецца, — гаворыць з гонарам Таццяна. — У школе вучыцца на 8-9 балаў, займаецца спортам, малое”. Праўда, было на пачатку года непаразуменне: Саша з магазіна ўкраў шакаладку. Моцна ўдарыла гэта па Таццяне. Кажа: “Разумею, калі б не хапала чаго. Дома заўсёды — скрыні з яблыкамі, апельсінамі. Ёсць і цукеркі, і печыва. Навошта было красці?” Жанчыну так уразіў учынак Сашы, што яна, прызнаецца, была гатова апусціць рукі. На дапамогу прыйшоў Ігар, які запэўніў: за ўсіх дзяцей яны будуць змагацца да станоўчага выніку.

Увогуле, гаворыць Таццяна, без мужа нічога б не атрымалася. Ён згадзіўся мець вялікую сям'ю, узяць на выхаванне чужых дзяцей. Ды і ў плане забеспячэння — усё на яго плячах. Акрамя таго, што Ігар, як і яго жонка, працуе “прыёмным бацькам”, ён мае і сваю пасеку — на Віцебшчыне, пад Бягомлем. Мёд — ласунак для дзяцей, а пярэга — для ўмацавання імунітэту. І дзеці дапамагаюць бацьку даглядаць пчол, разам на восеньскіх кірмашах прадаюць

мёд. Бывае і бартэр: мёд мяняюць на бульбу, моркву ды мяса...

Цікава, весела і творча жыве сям'я Языковічаў: ладзяць балі прынцэс і з'езды юных містарэў, разам выязджаюць на экскурсіі, на прыроду, любяць адпачываць на лецішчы. І ў бацькоў да кожнага свой падыход. Старэйшая Лія, напрыклад, грае на піяніна, займаецца валеяболам, Ілья мае разрад па плаванні і вучыцца ў спартшколе, калі ёсць настрой — грае на гітары. Дзяўчынкі Руфь і Ангеліна таксама займаюцца музыкой, добра малююць. У Сашы знайшлі талент да спеваў. Малодшыя ж, Ева і Мікіта, пакуль увесць час праводзяць з маці, а яна іх развівае па-свойму: мастак па адукацыі, вучыць бачыць свет праз малюнкi, грае на фартэпіяна. Кожнаму з дзяцей Таццяна прысвячае вершы, афармляе фотаальбомы... Увогуле жанчына хоча зрабіць жыццё дзяцей насычаным, яскравым і вельмі шчаслівым. Яна ўпэўнена: “Трэба цаніць і берагчы тое, што маеш. А для мяне самае вялікае багацце — сям'я і дзеці. І гэта, паверце, многа”.

РЭХА ПАДЗЕІ

Маё адкрыццё Якуба Коласа

(Заканчэнне. Пач. на стар. 1)

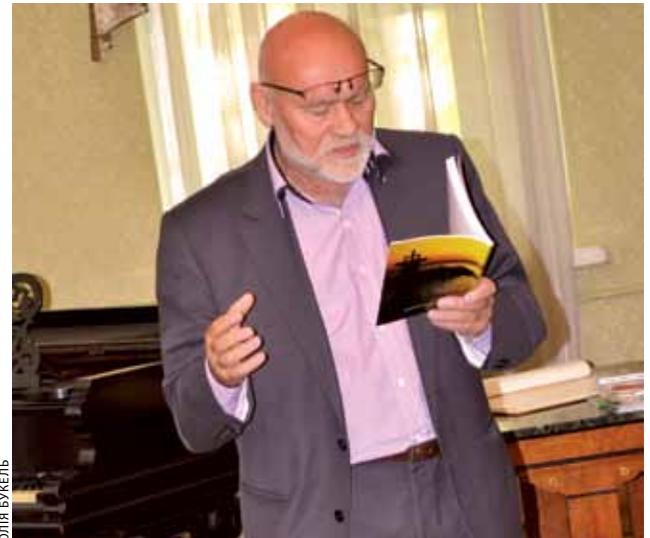
Прызнаюся: маімі кумірамі ў беларускай літаратуры даўно сталі Янка Купала, Максім Багдановіч, Уладзімір Караткевіч, Кандрат Крапіва і Васіль Быкаў. Ведаў і творчасць Якуба Коласа ў межах школьнай праграмы: “Сымон-музыка”, “Новая зямля”, “Дрыгва”, “На ростанях”... Але пасля агляду экспанатаў музея ды аповеду экскурсавода Ірыны Казловіч зусім пашыраў буду ставіцца і да гэтага гена. Зінаіда Камароўская пасля заканчэння экскурсіі запрасіла нас у гасцёўню пісьменніка. Сабралася там

шмат цікавых людзей. Сярод іх заўважыў Навума Гальпяровіча: голас яго чуо ў радыёперадачах з Беларусі для нас, замежнікаў. Пачалася творчая сустрэча са спяваннем песні-гімну “Мой родны кут”. Далей рэй вяла Зінаіда Камароўская. Давала слова і сябрам Саюзу пісьменнікаў Беларусі, і паэтам-гасцям. Я прычытаў мікрабайку “Хай спявае!”, Станіслаў Валодзька — лірычныя вершы, Вігаль Бартохаў паказаў сабе цудоўным чытальнікам прозы Якуба Коласа. Цікава было паслухаць, як чытаюць свае творы Міра Лукша і Віктар Стахвюк: у іх своеасаблівае

падлішкае вымаўленне па-беларуску, бо жывуць яны ў польскамоўным асяроддзі. Выступалі яшчэ старшыня Мінскага гарадскога аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі Міхась Пазынякоў, журналіст і паэт Навум Гальпяровіч, паэтка-бард Ганна Чумакова, паэтка Алёна Легастаева, Іна Фралова. Дарэчы, апошнім траім білеты СПБ уручалі ў гасцёўні Коласаўскага музея: на традыцыйных сумесных сустрэчах.

На памяць пра гасцяванне суайчыннікаў з замежжа ў Доме Коласа ягонага гаспадыня кожнаму з нас прэзентавала буклет “Дзяржаўны

літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа” і зборнік вершаў “Песня натхнення”, якіх сама ж і ўкладальніца. Каштоўныя, скажу я вам, падарункі! Я ўжо перачытаў усе вершы зборніка, дзякуючы якім занава адкрыў для сябе творчасць Якуба Коласа. Вось паслухайце: “Бывае музыка і ў стуку/ Хоць можа гэта і дзіўно—/ Благаслаўляю туку руку/ Што мне пастукала ў акно...” А я цалую канкрэтную руку — руку Зінаіды Мікалаеўны Камароўскай. Яна жа прачытаў кніжак падаравала нашаму гурту беларускай культуры “Зорка Венера” кнігу “Якуб Колас. У думках,

ЮЛІЯ БУКЕЛЬ

У Коласавым музеі вершы чытае Віктар Стахвюк

у сэрцах, у песнях” з серыі “Жыццё знакамітых людзей Беларусі”. Укладальнік выдання — Міхась Канстанцінавіч Міцкевіч, малодшы сын Песняра. Усе прывезеныя з Мінску кнігі занялі сваё годнае

месца на Выставе беларускай літаратуры і СМІ Беларусі “Тод беларускай культуры ў Ізяславе”.

Пятрусь Капчык, кіраўнік гурта беларускай культуры “Зорка Венера”, г. Ізяслаў, Украіна

ТВАРЫ ГАРАДОЎ

Помнікі, што грэюць душу

Іна Ганчаровіч

Апошнім часам у Мінску ўсталёўваюць шмат новых помнікаў, скульптурных кампазіцый і манументаў. Бронзавы студэнт у джынсах, красоўках з ноўтбукам і заплечнікам у будынку Беларускага дзяржуніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі, паненка з сабаккам і бронзавы конік з чароўным верабейчыкам на спіне на плошчы перад Камароўскім рынкам, скульптурныя кампазіцыі “Гарадскія шалі” і “Магдэбургскае права” на плошчы Свабоды... Шмат плануець узвесці ў бліжэйшыя пяць гадоў...

Якія помнікі цяпер, як кажучь, у трэндзе, і што будзе наперадзе — пра тое цікава разважала пад час адкрытай лекцыі вядомая мастацтвазнаўца Тацяна Бембель у Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва ў Мінску. Даведацца пра меркаванні людзей з народа арганізатары імпрэзы вырашылі праз лісты фармату А2, якія віселі ў фая музэя. Так супала, што там трохі раней прапала выстава скульптара Сяргея Бандарэнкі “Конь і яго рыцар”. Наведвальнікі выставы пакідалі меркаванні: якія помнікі хацелі б у будучыні бачыць у сваіх гарадах.

У Гродне, пэўна, з’явіцца помнік Васілю Быкаву. Не менш папулярны там вялікі князь Вігаўт. У Мінску — Мулявін, Машараў, Максім Багдановіч,

Студэнткі Беларускага дзяржаўнага педуніверсітэта імя Максіма Танка ля помніка “Настаўніца першая мая”

хоць апошняму ў Мінску помнік ёсць. А вось жанравая скульптура, якая перадае нейкія бытавыя сцэны, як мне падалося, засталася ў наведвальнікаў выставы па-за ўвагай. Хоць мне такія помнікі вельмі падабаюцца: яны надаюць гораду адметнасць.

Скульптар Сяргей Бандарэнка лічыць: у нашых гарадах не хапае сімвалізму і знакавых помнікаў. “Быў такі персанаж у

беларускай міфалогіі — Менеск. І я распрацоўваю яго выяву. Думаю, такое манументальнае мастацтва паспрыяе ўмацаванню нацыянальнай самасвядомасці”, — упэўнены майстар.

Тацяна Бембель да ліку дэфіцытных помнікаў аднесла скульптуры інтымнага характару. “Мне падабаецца помнік у Стакгольме, усталяваны ля Каралеўскага драмтэатра Швецыі

ў гонар знакамітай актрысы Маргарыты Крук, — расказала Тацяна. — Яго нават не заўсёды можна разгледзець: стаіць ля сцяны за вуглом у бронзе зусім непрыкметная вонкава актрыса, прыгажуня ў жыцці. Яна ў звычайнай куртцы, з нядбайна кінутай хусткай на плячах, без усялякага налёту артыстычнай фальшы: вобраз прастай жанчыны, якіх мільёны. Цікава, калі хтосьці замерзне, то

можа абняць помнік і сагрэцца: як быццам бы цяплом цела актрысы. Бо помнік спецыяльна зрабілі з элементамі ацяплення — ён нагрэцца да 37 градусаў — каб данесці вобраз душэўнай цэльнай актрысы”.

Помнікаў з падагрэвам у нас пакуль няма... А вось інтымныя ці амаль інтымныя ўсё ж ёсць. Напрыклад, у Міхайлаўскім скверы ў Мінску на лавачцы размясцілася “Незнаёмка” — бронзавая скульптура Уладзіміра Жбанава. Мужчынам, у якіх праблемы ў асабістым жыцці, рэкамендуець прысесяці на лавачку побач з моднай бронзавай гараджанкай і дакрануцца да яе каленкі: каб пашанцавала ў каханні. А дзеці любяць пасядзець на каленях у дзеда Талаша, які ёсць у скульптурнай кампазіцыі побач з васьміметровым помнікам Якубу Коласу на аднайменнай мінскай плошчы. Па баках ад Песняра і размешчаны героі яго твораў: Сымон-музыка з сяброўкай Ганнай ды дзед Талаш са сваім унукам-разведчыкам Панасам.

Помнікі патрэбны розныя. Галоўнае: каб мы разумелі іх значэнне, каб яны прыгожа глядзеліся і каб абуджалі ў нас станоўчыя думкі, пачуцці. Падаецца мне, што адкрытая днямі ў Мінску да Дня настаўніка кампазіцыя “Настаўніца першая мая” аўтараў Дзмітрыя Бубноўскага і Аляксандра Шомава — з іх ліку.

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Кімано... для немаўлят

Інфармацыйны цэнтр японскай культуры ў Мінску адзначыў 15-годдзе

Людміла Малей

Цэнтр працуе ў мінскай Дзіцячай бібліятэцы №5, створаны пры падтрымцы японскага дабрачыннага фонду Чыра ў верасні 1999-га. Яго дзверы заўсёды адчыненыя для тых, хто хоча больш даведацца пра ўсходнюю краіну. Там можна пазнаёміцца з літаратурай пра Японію, пракасультавацца па пытаннях культуры, паслухаць японскую музыку, паглядзець відэафільмы, прыняць удзел у чайнай цырымоніі, рабоце клуба аматараў японскай моўнай культуры і японскіх настольных гульніў сёгі і гамоку.

Што збліжае Беларусь і Краіну Узыходзячага Сонца? Кіраўніца Інфацэнтра, прадстаўніца фонду Чыра ў Беларусі Масако Тацумі лічыць: гэта, перш за ўсё, любоў да прыроды, цікавасць людзей да культуры іншых народаў, жаданне іх дапамагчы ў вырашэнні нейкіх праблем. Масако-сан нарадзілася і расла ў японскім горадзе Кіёта, ужо 19 гадоў жыве ў Беларусі, арганізуе дапамогу дзецям, якія трапілі ў бяду, актыўна працуе над тым, каб развіваць і ўмацоўваць сяброўскія сувязі паміж Беларуссю і Японіяй. Менавіта дзякуючы ёй сабраны экспанаты, якія распавядаюць пра традыцыі і звычкі, прыроду Японіі, дзейнічаюць тэматычныя выставы.

Тут збіраюцца аматары японскіх настольных гульніў

Да юбілею Інфацэнтр падрыхтаваў іх некалькі. Выставы японскага нацыянальнага касцюма — кімано, а таксама лялек і кніг уваходзяць у Залатую калекцыю Інфацэнтра.

Глобалізацыя сучаснага жыцця накладвае адбітак на адзенне японцаў: яно цяпер падобнае ўжо на адзенне еўрапейцаў, ды ўявіць культуру Японіі без кімано, якое адлюстроўвае нацыянальны характар японцаў, немагчыма. Таму традыцыі продкаў у краіне імкнуцца зберагаць.

На выставе прэзентаваны жаночыя, мужчынскія, дзіцячыя кімано, парадныя і штодзённыя, ёсць нават... кімано для немаўлят. Цікава,

што на пашыў аднаго жаночага кімано ідзе каля 12 метраў тканіны шырынёй 36 сантыметраў. Якасць тканін і малюнкі дзіваць раскошай, кожнае кімано — мастацкі твор. Магія колераў нясе пэўную сімваліку, як і вытканыя ці намаляваныя на кімано птушкі ці кветкі. Напрыклад, лічыцца, што чырвоны — гэта колер жыцця, ён ратуе ад ліхіх сіл, хваробаў, няшчасцяў, сімвалізуе каханне, таму чырвоны колер японцы выкарыстоўваюць усюды. Кімано для замужніх і незамужніх жанчын адрозніваюцца даўжынёй рукавоў: калі дзяўчына выходзіць замуж, то рукавы ў кімано ўкарачваюць. Уражвае прыгожае вясельнае кімано

Лялька “Манах-самурай Бэнкэй”

для нявесты. Шаўковае кімано ручной работы з поясам каштуе вельмі дорага, у наш час японцы апранаюць яго рэдка, часцей — на вяселле ці Новы год і звычайна бяруць у арэнду. Даўжыня пояса можа дасягаць 4 метраў. Самому апранаць кімано цяжка, патрабуецца дапамога. І яшчэ спецыяльны абутак дапаўняе нацыянальны касцюм японцаў.

Адметнае месца ў Японіі займаюць лялькі, іх вырабляюць з розных матэрыялаў. У Інфацэнтры ёсць лялькі-какэсі: безрукі ног, зробленыя з дрэва. “Дама, якая чытае ліст” — лялька з паперы, “Малады генерал самураяў” — зпапалены. Ёсць лялькі з шоўку, бавоўны, керамікі. Сярод іх вылучаецца “Манах-самурай Бэнкэй”. Адмысловыя лялькі, дарэчы, у Японіі выкарыстоўваюць на свяце хлопчыкаў 5 траўня і свяце дзяўчынак 3 сакавіка. Дзяўчынкі менавіта на ляльках і вучацца шыць кімано.

Прапанаваная да юбілею выстава кніг “Японскія пісьменнікі — дзецям” прыадкрывае казачны свет японскага дзіцячага пісьменніка Нанкіці Ніімі ды іншых аўтараў. Памятаюць у Інфацэнтры і пра ўраджэнца Беларусі, знакамітага ўсходнаўсходнага XIX стагоддзя, першага консула Расійскай імперыі ў Японіі Іосіфа Гашкевіча: там прайшла тэматычная выстава да яго 200-х угодкаў.

ЗЕМЛЯКІ

Спевы пад зоркамі

Беларускі сямейны гурт “Спадчына” з Цюмені хутка адзначыць 10-годдзе

Пра наш гурт пісала газета “Голас Радзімы”. Цяпер шукаем новы рэпертуар, рыхтуем святкаваць 10-гадовы юбілей. Рыхтуем сольны канцэрт, і хочацца, каб на ім былі і тыя песні, што падабаюцца слухачам, і новыя. Сёлета ў нас — вельмі “гастрольная” пара, а ў красавіку амаль праз кожныя 2-3 дні — канцэрты, фэсты, імпрэзы. Удзельнічалі ў IV гарадскім конкурсе творчых сем’яў, і нам прысудзілі Гран-пры! А трапілі туды выпадкова: глядзелі ў інтэрнэце расклад аўтобуса і пачыталі абвестку аб конкурсе, да якога засталася 2 дні. Праводзілі Вялікдзень па-беларуску ў вёсцы Пляханава, былі конкурсы на лепшы куліч і размаляванае яйка, дзеці прынеслі малюнкі на конкурс “Уваскрасенне Хрыстова”. Ладзілі гульні, качалі яйкі. Вяскоўцы былі ў захапленні, чакаюць нас і ў наступным годзе.

Шмат было ўсяго і ў маі, і ўлетку. Правялі Юр’я, удзельнічалі ў Дні славянскага пісьменства... Сумаваць няма калі, бо ў нас жа ўлетку і агарод трэба было даглядаць. Але і на праполцы градак мы спяваем, часам паціху, каб суседзі “не падарваліся” ад нашых спеваў. Мы яшчэ часцяком і вечарамі распальваем вогнішча ды спяваем пад зоркамі. Традыцыю такую прывезлі з Беларусі: раней мы сядзелі і спявалі пры бацькоўскай хаце на Бабруйшчыне, на беразе рэчкі...

Марыя Піскун, г. Цюмень

АСОБЫ

Старэйшы сын Песняра

У Беларусі ўшанавалі памяць пра Данілу Міцкевіча, арганізатара і першага дырэктара Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа

Іван Ждановіч

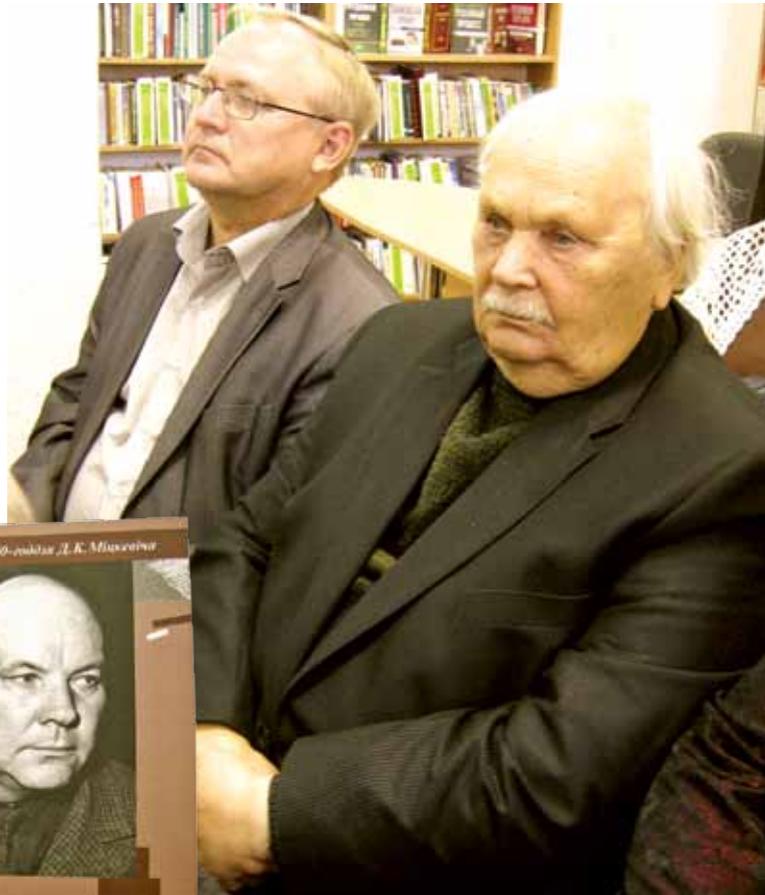
Наведваючы Коласаўскі музей, размешчаны ў двары будынка Нацыянальнай акадэміі навук, даведаемся пра цікавы факт. Аказваецца, месца, дзе прайшлі апошнія гады жыцця Якуба Коласа, для бацькі падбіраў старэйшы сын, Даніла Міцкевіч. Пясяр пасяліўся там пасля вяртання з эвакуацыі. “У спаленым горадзе цяжка было знайсці добрае жыллё, таму домік, прывезены з прыгараднай вёскі ў час вайны і пастаўлены ў двары Акадэміі навук, стаў на той час адзіна магчымым вырашэннем жыллёвага пытання пісьменніка”, — чытаем на сайце музея. Хага 5х9 метраў мела тры невялікія пакойчыкі, маленькую кухню. Ні вадаправоду, ні цэнтральнага ацяплення. Затое пісьменніку блізка было да працы: ён займаў пасаду віцэ-прэзідэнта Акадэміі навук ад часу яе адкрыцця. І мясціна прыгожая: вакол сосны, што засталіся ад лесу. А знайшоў дом для бацькі Даніла. Пасля вызвалення Мінска ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў сын заняў яго з дазволу кіраўніцтва Акадэміі. Колас прыехаў у сталіцу ўпершыню пасля вызвалення 6 снежня 1944 года, некаторы час жыў у гэтым доме. Бываў і пазней наездамі, канчаткова ж пераехаў з Масквы ў маі 45-га пасля смерці жонкі Марыі Дзмітрыеўны.

На сядзібе побач з музеем ёсць чатыры вялізныя дубы, якіяносяць імёны сыноў Коласа і яго самога: дуб Даніла і дуб Міхась, дуб Юрка і дуб Якуб Колас. Расце там і бярозка — у памяць пра жонку пісьменніка.

Даніла Міцкевіч не застаўся ў ценю знакамітага бацькі, сам стаў адметнай асобай. Пра тое расказвае і выстава ў Коласавым доме “І бачу пройдзеныя далі...” да 100-х

угодкаў заслужанага дзеяча культуры Беларусі, арганізатара і першага дырэктара (1957—1980) Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа. Нарадзіўся ён 30 верасня 1914 года ў Пінску: там бацькі працавалі настаўнікамі. Вучыўся пазней у 13-й школе Мінска, затым у хімпрафшколе. У 36-м закончыў хімпак Беларускага дзяржуніверсітэта. Працаваў асістэнтам, старшым выкладчыкам на факультэце, у вайну — у Сярэднеазіяцкім універсітэце, хімічнай групе АН БССР. У жніўні 43-га быў выкліканы ў Маскву, працаваў тры месяцы дэканам хімпфака адноўленага БДУ на станцыі Сходня пад Масквой. Потым — навуковы супрацоўнік, вучоны сакратар, загадчык лабараторыі ў Інстытуце хіміі АН БССР. У красавіку 57-га Данілу Міцкевіча прызначылі першым дырэктарам Музея Якуба Коласа, у 80-м ён выйшаў на пенсію, але да канца жыцця заставаўся на пасадзе старшага навуковага супрацоўніка. Узнагароджаны медалямі. Удзельнічаў у складанні альбомаў “Якуб Колас. Жыццё і творчасць”, збораў твораў Песняра. У 2000 годзе выйшла кніга Данілы Міцкевіча “Любіць і помніць. Успамінае сын Якуба Коласа”.

У Мінскай гарадской бібліятэцы імя Льва Талстога была прэзентацыя кнігі “І бачу пройдзеныя далі...”, якую

Міхась Міцкевіч на юбілейнай вечарыне ў бібліятэцы

падрыхтавала ўнучка Песняра, дачка Рыгора Барадуліна, з якім юбіляр сябраваў. Прыведзены верш Максіма Рылскага “Дуб Даніла”. Аказваецца, знакаміты ліст Якуба Коласа ў абарону беларускай мовы ад 13 жніўня 1956 года, упершыню надрукаваны ў газеце “Літаратура і мастацтва” толькі ў 1991-м, дайшоў да нас дзякуючы сыну Песняра. Аповед пра тое Вера Данілаўна запісала са слоў бацькі ўжо ў шпіталі, за два тыдні да яго адыходу.

Размова на вечарыне ішла як пра Данілу Міцкевіча, так і пра Якуба Коласа, іхні след у беларускай культуры.

ушанаваць памяць пра добрага чалавека, навукоўцы, пісьменнікі, дзеячы культуры, родзічы Данілы Канстанцінавіча, у тым ліку ягоны брат Міхась з дачкою Марыяй. Вядучы імпрэзы, паэт Міхась Скобла хораша апавядаў пра руліва падрыхтаваную кнігу, у якой пададзены лісты, паштоўкі, тэлеграмы, успаміны пра юбіляра, ягоныя артыкулы. Ся-

род іх і аўтографы пісьменнікаў — напраклад, Уладзіміра Караткевіча, Веры Міцкевіч. Сабраліся, каб падрыхтавала ўнучка Песняра, дачка Рыгора Барадуліна, з якім юбіляр сябраваў. Прыведзены верш Максіма Рылскага “Дуб Даніла”. Аказваецца, знакаміты ліст Якуба Коласа ў абарону беларускай мовы ад 13 жніўня 1956 года, упершыню надрукаваны ў газеце “Літаратура і мастацтва” толькі ў 1991-м, дайшоў да нас дзякуючы сыну Песняра. Аповед пра тое Вера Данілаўна запісала са слоў бацькі ўжо ў шпіталі, за два тыдні да яго адыходу.

Размова на вечарыне ішла як пра Данілу Міцкевіча, так і пра Якуба Коласа, іхні след у беларускай культуры.

ТВОРЧАСЦЬ

З Мінска пачыналася натхненне

Іван Іванаў

Урадженец Асіповічаў Мікалай Крысковіч даслаў у рэдакцыю два зборнікі сваіх вершаў

Пэўна, гэты падарунак зрабіў сабе — і аматарам паэзіі — наш зямляк з Барнаула да свайго 75-годдзя, бо ў прадмове да зборніка “Сокровенное” знаходзім: “16 мая 1939 года нарадзіўся я, сярэднім па ліку дзіцем, блакітнавокім, светлавалосым, дужанькім фізічна (мама любоўна гаварыла: мядзвёдак, гэта значыць мядзвездзік) у горадзе Асіповічы, на Магілёўшчыне, у Беларусі”. На абодвух вокладках, праўда, аўтарам значыцца Мікалай Вішняк. “Вішняк — гэта прозвішча майго дзядулі, Мацвея Аляксеевіча, два сыны

якога, Мікалай ды Аляксей, загінулі на вайне, і не паспелі пакінуць па сабе сыночка ці дачку”, — чытаем у прадмове да зборніка “Мои “любви этюды”. Аўтар дадае, што як любімы ўнук прадаўжае дзёда, яго бясмерце. Абедзве кнігі Мікалай Пятровіч прысвяціў светлай памяці маці і тагы, для яго важна, што ён — беларус, і ён заўсёды помніць пра сваю нацыянальнасць, свае родавыя карані: “Я из Белой Руси родом./ Потомок древних кривичан./ Волелюбивого народа./ Из ведунов и огнищан...”

За жыццё ў спадара Мікалая назбіралася шмат вершаваных эцюдаў — невялічкіх твораў, якія пісаліся “як правіла, на факталагічным матэрыяле, што закранаў маю душу, на выпадках з жыцця”.

Сам ён, прызнаецца, пастаянна “як бы акупаўся ў гэты свет, свет любові”, бо ягонае жыццё пакалечыла вайна: “В лихое время был рожден./ Когда вся Родина страдала./ Я щедро горем был напоен./ И счастья мне досталось мало”. Яшчэ радкі з біяграфіі: “В Осиповичах родился./ В войну случайно уцелел./ В средней школе отучился./ Спал в холоде и мало ел./ Познал приют и детский дом./ Изведав долю сироты./ Жить право добывал трудом./ От горя прячась за мечты”. Зарыфмаваў ён і тое, як будаваў дамы спатку ў Мінску, потым у Барнауле — з 1958 года. Зрэшты, нялёгкім было і жыццё ягоных бацькоў-беларусаў, якім сын прысвяціў шэраг твораў. Ды ўсё ж асноўны матыў вершаў

зборніка “Мои “любви этюды” — каханне, яго жыццядайная сіла: “Нежность! Милая моя./ Солнышко весеннее!/ Песнь не спетая моя/ Моё вдохновение!”. Зямляк згадвае першае каханне, юнацкія захапленні, гарачыя пачуцці, апявае жаночую прыгажосць і прыгажосць прыроды, з вялікай павагай ставіцца да славянскіх багоў. І ў пару сталасці, сцвярджае, ёсць месца каханню: “Как прежде, сердце гулко бьется./ В венах кровь горячая струит/ Душа в объятья к тебе рвется —/ Вновь огонь любви во мне горит”.

Знайшоўся ў рускамоўным зборніку і больш за дзясятка вершаў па-беларуску. Шэраг іх таксама пра каханне, адзін з такімі радкамі: “Пацалункі шчодра даруем./ Гарачыя

нашы абдымкі./ Аб далейшым жыцці мяркуем./ Пра шлюб пасля свята Дажынкі...” У іншых — прызнанне ў любові да Беларусі, гонар за незалежны і свабодны бацькоўскі край, дзе прайшло маленства і юнацтва Мікалая Крысковіча, згадкі пра маці і яе прымаўку “Не тлумі мае ты галавы!”.

Аўтар — чалавек самакрытычны, і, нібы адхіляючы крытыку ўдэлітых прафесіяналаў ад сваіх не заўсёды “гладкіх”, а часам і востра палемічных твораў, у адной з прадмоў піша: “Радкі з-пад майго пяра назваць вершамі нельга, бо я іх не тварыў, гэта значыць не складваў”. І далей тлумачыць, што ў барацьбе за выжыванне проста не было калі складваць вершы. Ды ўсё ж бывалі хвіліны, калі на яго нібы

Мікалай Крысковіч

абрушваліся паэтычныя радкі, “быццам нехта невядомы мне іх дыктаваў”. Першымі, памятае Мікалай Крысковіч, былі “радкі прызнання ў любові да сталіцы Беларусі — Мінска” — яны прыйшлі, калі юнак заканчваў школу, аднак не былі запісаныя. А свой “першы верш, што больш-менш запомніўся”, салдат Крысковіч запісаў “пасля стаяння на варце ў 48-градусны мароз у Краснаярскай тайзе”.

РАЗАМ

Каб квітнела Грушаўка

У праектах, якія рэалізуе Арт-суполка імя Тадэвуша Рэйтана, моцна пайдзельнічаць суайчыннікі з замежжа

Чытачы ведаюць пра імпрэзы, якія ладзіць наша арт-суполка ў вёсцы Грушаўка Ляхавіцкага раёна, у родавай сядзібе Рэйтанаў. Праводзім суботнікі, фестывалі. Нам не хацелася б, каб гэтая сядзіба стала нечай уласнасцю. Захаванне духоўнай і матэрыяльнай спадчыны — святы абавязак усіх, хто адчувае сябе сынам, дачкою Бацькаўшчыны. Мы ж мяркуем, што ключавыя, статусныя аб’екты павінны заставацца выключна ў дзяржаўнай уласнасці. Гэта справа гонару і прэстыжу незалежнай дзяржавы.

Фінансавыя ўкладанні ў такія аб’екты дадуць з часам адметны прыбытак: створаць апірышча пад нагамі тым, хто шукае сэнсу жыцця, сферы пракладання сіл. Грушаўка ж — тое месца, што ажыўляе даўнюю гісторыю беларускай дзяржаўнасці, паядоўвае народ, дае прыклад вернасці высокім ідэалам і любові да Айчыны.

Звяртаемся да ўсіх з прапановай: далучайцеся да імпрэзаў. Прыязджайце на Грушаўскія фэсты. Верым, з часам дзяржава возьме пад апеку Комплекс у Грушаўцы, але і ўсім нам трэба яго падмацаць. Сядзіба вартая таго, каб культурнае, гаспадарчае жыццё вярнулася ў яе сцены. Плануем ладзіць там экспазіцыі: распавядаць пра гісторыю Беларусі, роду Рэйтанаў, абуджаць рамантычныя струны ў нашых душах. Грушаўка, верым, стане па значнасці на адзін узровень з Нясвіжам і Мірам, Косава, Ружанамі — але зберажэ сваю ўтульнасць. З вяртаннем сядзібе жыцця змяняцца і агульныя абрысы наваколя. Такое магчыма ў Дзяржаўным гістарычна-культурным цэнтры “Грушаўка”.

Зьміцер Юркевіч, арт-суполка імя Тадэвуша Рэйтана